

สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ

National Institute of Animal Health (NIAH)

จดหมายข่าว

เมษายน - พฤษภาคม 2565 Volume 21 Number 4 April - May 2022

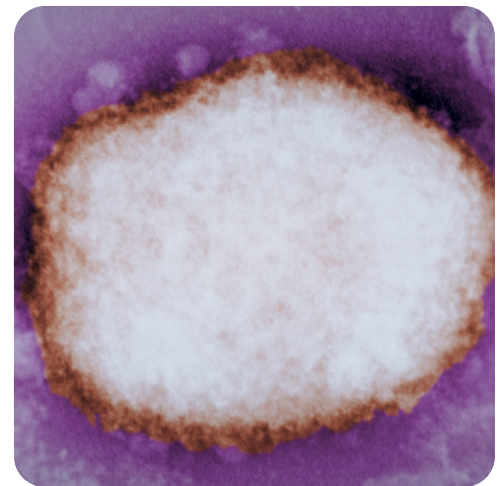
โรคฝีดาษลิง (Monkeypox)

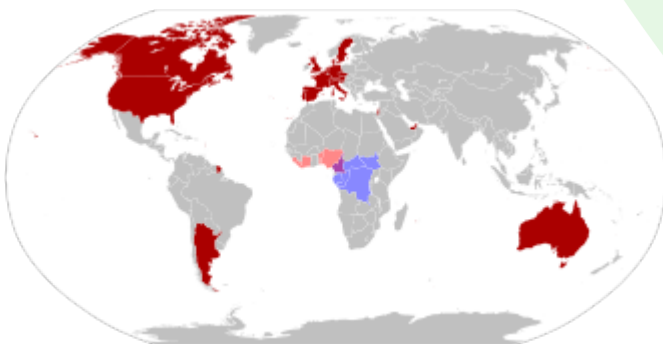
โดย ศพ.ญ.พริดา ศิริธรรมาวงศ์
นางสัตวแพทย์ชำนาญการ

โรคฝีดาษลิง (Monkeypox) คืออะไร เกิดจากเชื้ออะไร

โรคฝีดาษลิงเกิดจากเชื้อ Monkeypox virus (MPXV) เป็นไวรัสชนิด double-stranded DNA จัดอยู่ในวงศ์ Poxviridae สกุล Orthopoxvirus เช่นเดียวกับเชื้อไวรัสที่ทำให้เกิดฝีดาษในคนหรือไข้ทรพิษ (variola virus) รวมทั้งเชื้อไวรัสที่นำมาผลิตวัคซีนป้องกันฝีดาษในคน (vaccinia virus) และฝีดาษวัว (cowpox virus) โรคนี้สามารถพบได้ในสัตว์หลายชนิด โดยเฉพาะสัตว์ตระกูลลิงและสัตว์ฟันแทะ เช่น กระรอก หนูป่า กระรอกดิน หรือแพรรีดิ๊ก (Prairie dog) เป็นต้น เชื้อ Monkeypox virus แบ่งออกเป็น 2 สายพันธุ์ (genetic clades) ได้แก่ Central African (Congo Basin) และ West African โดยมีรายงานว่าสายพันธุ์ที่มีการระบาดในช่วงเดือน พฤษภาคม 2565 ในหลายประเทศ คือ สายพันธุ์ West African (Joana *et al.*, 2022)

ที่มา: <https://www.statnews.com/2022/05/18/spain-portugal-report-monkeypox-cases-raising-specter-of-wider-outbreak/>

ที่มา: https://en.wikipedia.org/wiki/2022_monkeypox_outbreak

การระบาดของโรค

โรคฝีดาษลิงเป็นโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคนที่มีการระบาดมาแล้วมากกว่า 20 ปี มีรายงานพบผู้ป่วยโรคฝีดาษลิงครั้งแรกของโลกที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก เมื่อปี ค.ศ. 1970 และต่อมาพบในประเทศแถบแอฟริกากลางและแอฟริกาตะวันตก ได้แก่ แคเมอรูน สาธารณรัฐแอฟริกากลาง คองโก กาบอง ไลบีเรีย ไนจีเรีย และเซียร์ราลีโอน และในปี ค.ศ. 2003 เกิดการระบาดขึ้นในสหรัฐอเมริกา

มีรายงานผู้ติดเชื้อจำนวน 81 ราย แต่ไม่มีผู้เสียชีวิต ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่มีการพบโรคนี้นอกทวีปแอฟริกา ต่อมา มีรายงานการพบผู้ป่วยโรคฝีดาษลิงมาเป็นระยะในสหรัฐอเมริกา อังกฤษ อิสราเอล และสิงคโปร์ และต่อมา เมื่อ วันที่ 23 พฤษภาคม 2565 มีแถลงการณ์ยืนยันจากองค์การอนามัยโลก (World Health Organization, WHO) พบผู้ป่วยโรคฝีดาษลิงแล้วมากกว่า 100 ราย จาก 17 ประเทศคือ สหราชอาณาจักร สเปน โปรตุเกส อิตาลี เบลเยียม ฝรั่งเศส เยอรมันนี สวีเดน สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย อิสราเอล เนเธอร์แลนด์ สวิตเซอร์แลนด์ กรีซ ออสเตรีย และนอร์เวย์ ซึ่งเป็นประเทศที่ไม่ใช่แหล่งระบาดของโรคฝีดาษลิง และมีแนวโน้มที่จะพบผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้นในอีกหลายประเทศ สำหรับสาเหตุของการระบาด ขณะนี้ยังอยู่ในระหว่างการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจระบาดวิทยา แหล่งที่มาของการติดเชื้อ และรูปแบบการแพร่กระจายของเชื้อ สำหรับประเทศไทยยังคงมีการเฝ้าระวัง และยังไม่พบการติดเชื้อในประเทศ

การติดต่อและอาการ

การติดต่อในสัตว์

สัตว์ตระกูลลิง และสัตว์ฟันแทะ สามารถติดโรคฝีดาษลิงจากการสัมผัสโดยตรงกับเลือด สารคัดหลั่ง รอยแผลหรือตุ่มหนองของสัตว์ที่ติดเชื้อ และอาจติดต่อได้ทางการหายใจ

ที่มา: Schmitt et al. (2014)

อาการในสัตว์

สัตว์ตระกูลลิง เมื่อสัตว์รับเชื้อเข้าสู่ร่างกาย จะมีผื่นขึ้นตามร่างกาย โดยเฉพาะบริเวณ ใบหน้า แขนขา ฝ่ามือ ฝ่าเท้า และหาง โดยตุ่มจะอยู่ประมาณ 4-6 สัปดาห์ และกลายเป็นตุ่มหนองตามมาและในระยะสุดท้ายตุ่มหนองจะเป็นสะเก็ดแล้วหลุดออกมา เชื้อนี้มักไม่ทำให้สัตว์ตาย แต่อาจพบการตายได้ในลิงแรกเกิด และลิงบางตัวอาจติดเชื้อแต่ไม่แสดงอาการได้

ในสัตว์ฟันแทะ เช่น กระต่าย และแพรริต็อก อาการเริ่มต้น คือ มีไข้ ตาแดง มีน้ำมูก ไอ ต่อมามีเหงื่อท่วมตัว ซึม และไม่กินอาหาร ต่อมาจะเริ่มมีผื่นและตุ่มหนองขึ้นตามร่างกาย ร่วมกับมีขนร่วงเป็นหย่อม ๆ ในสัตว์บางชนิดเชื้ออาจทำให้ปอดบวมและตายได้

ที่มา: <https://www.cdc.gov/poxvirus/monkeypox/about.html>

การติดต่อในคน

คนสามารถติดโรคนี้ได้ผ่านการสัมผัสโดยตรงกับเลือด สารคัดหลั่ง หรือตุ่มหนองของคนหรือสัตว์ที่ติดเชื้อ รวมทั้งถูกสัตว์ที่มีเชื้อ ข่วน กัด หรือสัมผัสอุปกรณ์ที่ปนเปื้อนเชื้อจากสัตว์ และการบริโภคเนื้อสัตว์ที่ปรุงไม่สุก เชื้อไวรัสสามารถเข้าสู่ร่างกายผ่านทางผิวหนังที่มีบาดแผล ระบบทางเดินหายใจ หรือบริเวณเยื่อเมือกต่าง ๆ เช่น ตา จมูก หรือปาก

อาการในคน

คนที่ติดเชื้อ จะแสดงอาการของโรคภายหลังจากได้รับเชื้อประมาณ 12 วัน อาการเบื้องต้น คือ มีไข้ หนาวสั่นปวดหัว เจ็บคอ ปวดหลัง ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ต่อมามีเหงื่อท่วมตัว และอ่อนเพลีย จากนั้นประมาณ 1-3 วัน จะมีผื่นขึ้นบริเวณแขน ขา และอาจพบบนใบหน้าและลำตัวได้ โดยผื่นจะกลายเป็นตุ่มหนองเป็นสะเก็ดและหลุดออกมา ผู้ติดเชื้อมักแสดงอาการป่วยนานประมาณ 2-4 สัปดาห์ และมักจะหายจากโรคได้เอง

การตรวจวินิจฉัยโรคฝีดาษลิงทางห้องปฏิบัติการ

การตรวจวินิจฉัยโรคฝีดาษลิงที่ WHO แนะนำคือ การตรวจหาเชื้อไวรัสด้วยการเพิ่มปริมาณสารพันธุกรรม ซึ่งห้องปฏิบัติการไวรัสวิทยา สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ สามารถตรวจวินิจฉัยโรคฝีดาษลิง โดยตรวจหายีน *viral growth factor* (vgf) ของเชื้อไวรัสในสกุล *Orthopoxvirus* ด้วยวิธี Nested PCR และ ยืนยันผลการตรวจด้วยวิธี DNA Sequencing โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 - 2565 มีตัวอย่างเลือดและสวอบจากลิงส่งตรวจโรคฝีดาษลิง จำนวนทั้งหมด 28 ตัวอย่าง ให้ผลเป็นลบทุกตัวอย่าง

ตัวอย่างส่งตรวจ

สัตว์ที่แสดงอาการหรือมีรอยโรค แนะนำให้เก็บตัวอย่างจากผิวหนังที่เป็นตุ่มและสะเก็ดแผล หนองหรือของเหลวในตุ่ม โดยนำใส่ถุงหรือหลอดที่ปลอดเชื้อ สวอบหนองหรือของเหลวจากผิวหนังส่วนที่เป็นตุ่มและสะเก็ดแผล ใส่ใน viral transport media (VTM) หรือตัวอย่างเลือด เก็บใส่หลอดที่มีสารป้องกันการแข็งตัวของเลือดชนิด EDTA ขนส่งโดยควบคุมอุณหภูมิที่ 4°C และส่งตรวจห้องปฏิบัติการทันที ทั้งนี้ ตัวอย่างเลือดจะมีโอกาสพบเชื้อได้น้อยกว่า เนื่องจากเชื้อไวรัสจะอยู่ในกระแสเลือดเพียงระยะสั้น ๆ หลังสัตว์แสดงอาการเท่านั้น

สัตว์ที่ไม่แสดงอาการ หรือสัตว์ที่ต้องการเก็บตัวอย่างเพื่อเฝ้าระวังโรค สามารถเก็บตัวอย่างได้จากเลือด ปัสสาวะ น้ำเชื้อ และสวอบจากช่องคลอดหรือทวารของสัตว์ ทั้งนี้ผู้ที่ทำการเก็บตัวอย่างควรได้รับการอบรมวิธีการเก็บตัวอย่างที่ถูกต้องและปลอดภัย รวมถึงสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (Personal protective equipment) ในการเก็บตัวอย่าง

ที่มา: <https://www.cdc.gov/poxvirus/monkeypox/veterinarian/examination.html>

การรักษาและป้องกันโรคในสัตว์

โรคฝีดาษลิงไม่มีการรักษาที่เฉพาะเจาะจง โดยลิงและสัตว์บางตัวสามารถติดเชื้อแบบไม่แสดงอาการได้ ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีรายงานการพบโรคทั้งในคนและสัตว์ จึงควรมีการเฝ้าระวังในสัตว์ป่านำเข้า และสัตว์อื่น ๆ รวมถึงเตรียมความพร้อมทางห้องปฏิบัติการ เพื่อรองรับการตรวจวินิจฉัยโรคต่อไป

อ้างอิง

- Abrahão J. S., Lima L. S., Assis F. L., Alves P. A., Silva-Fernandes A. T., Cota M. M., Kroon E. G. 2009. Nested-multiplex PCR detection of Orthopoxvirus and Parapoxvirus directly from exanthematic clinical samples. *Virology Journal*, 6(1), 140. doi:10.1186/1743-422x-6-140
- Centers for Disease Control and Prevention. Monkeypox. Available from: <https://www.cdc.gov/poxvirus/monkeypox/index.html>
- Joana I., Vítor B., Miguel P., Rita F., Daniel S., Alexandra N., João D. S., Maria J. B., Sofia N., Ana P., Rita C., João P. G. 2022. First draft genome sequence of Monkeypox virus associated with the suspected multi-country outbreak, May 2022 (confirmed case in Portugal), Portugal. Available from: <https://virological.org/t/first-draft-genome-sequence-of-monkeypox-virus-associated-with-the-suspected-multi-country-outbreak-may-2022-confirmed-case-in-portugal/799>
- Schmitt, A., Mätz-Rensing, K., & Kaup, F. J. (2014). Non-human primate models of orthopoxvirus infections. *Veterinary Sciences*, 1(1), 40-62.
- World Health Organization. Laboratory testing for the monkeypox virus: Interim guidance Available from: <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-MPX-laboratory-2022.1>
- World Health Organization. Monkeypox. Available from: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/monkeypox>
- World Health Organization. Multi-country monkeypox outbreak in non-endemic countries Available from: <https://www.who.int/emergencies/disease-outbreak-news/item/2022-DON385>
- หน่วยปฏิบัติการวิจัยโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำในสัตว์. ฝีดาษลิง (Monkeypox). Available from: <http://www.eidas.vet.chula.ac.th/th/diseases/people/virus/391>

จดหมายข่าวสถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ

ISSN 1685-2206

วัตถุประสงค์	เพื่อเผยแพร่วิชาการด้านสุขภาพสัตว์โดยเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข่าวสารวิชาการเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาด้านสุขภาพสัตว์และการเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านสุขภาพสัตว์				
เจ้าของ	สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกษตรกลาง เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร. 0-2579-8908-14 โทรสาร.0-2579-8918-19				
ที่ปรึกษา	นายสัตวแพทย์สรวิศ ธานีโต อธิบดีกรมปศุสัตว์ สัตวแพทย์หญิง ดร.พัชรี ทองคำคุณ ผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ หัวหน้ากลุ่ม / ส่วน / ศูนย์ / ฝ่าย สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ				
กองบรรณาธิการ					
นายสัตวแพทย์นพพร โต๊ะมี (บรรณาธิการ)	สัตวแพทย์หญิงชญานิ เจนพานิชย์	นางสาวพนม ไสยจิตร			
นายสัตวแพทย์เจษฎา รัตนภาส	นายสัตวแพทย์เอกกรินทร์ คงคำ	นางสาวปิยะวรรณ เกิดพันธ์			
สัตวแพทย์หญิงจันทร์ภา วัฒนเมธานนท์	นายสัตวแพทย์ ดร. กริสรีย์ พรรคทองสุข	นางสาวชนกพร บุญศาสตร์			
สัตวแพทย์หญิง ดร.รุ่งรัตน์ ไสยสมบัติ	สัตวแพทย์หญิงกฤตดากร วงษ์ทองสาลี	นายพลกฤต มหานาม			
จัดพิมพ์	กลุ่มบริหารจัดการสุขภาพสัตว์				
สำนักงาน	สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ เกษตรกลาง จตุจักร กรุงเทพฯ 10900				
กำหนดออก	ปีละ 6 ฉบับ ทุก ๆ 2 เดือน				
เผยแพร่	เว็บไซต์สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ				

สามารถหาข้อมูลเรื่องที่เกี่ยวข้องจดหมายข่าวย้อนหลังเพิ่มเติมได้ที่ <http://niah.dld.go.th>